

ges selvbestemmelsesret og forældrenes omsorgspligt. Det har desuden været hensigten at udforme en klar og let administrerbar bestemmelse. Udøvelse af et skøn vil således kun undtagelsesvis komme på tale, nemlig i de tilfælde, hvor den unge, der er fyldt 15 år, klart frembyder tegn på umodenhed ved ikke at være i stand til at forstå konsekvenserne af sin stillingtagen. I disse tilfælde er det forældremyndighedsindehaveren, der giver informeret samtykke.

I flere af de øvrige nordiske lande har børns medvirken og selvbestemmelse i relation til sygdomsbehandling m.v. givet anledning til overvejelser i forbindelse med lovgivning på området.

I den finske lov om patienters retsstilling og rettigheder fra 1992 (785/92) skal en mindreårig patients synspunkter vedrørende en behandling eller et behandlingsforslag udredes, hvis det er muligt, når hensyn tages til patientens alder eller udvikling. Behandlingen af en mindreårig skal ske i enighed med patienten, hvis patienten med hensyn til alder eller udvikling kan træffe beslutning om behandling. Hvis en mindreårig patient ikke kan træffe beslutning om behandling, skal han behandles i samråd med forældremyndighedens indehaver eller en anden lovmæssig stedfortræder.

En mindreårig patient, som under hensyn til alder og udvikling kan træffe beslutning om behandling, har ret til at forbyde, at oplysninger om helbredstilstand og behandling gives til forældremyndighedens indehaver eller anden lovmæssig stedfortræder.

Den finske patientretsstillingslov bygger således også på, at mindreårige med den fornødne alder og udvikling selv træffer afgørelse om behandling m.v., men den er formuleret i mere brede begreber, hvilket åbner et vidt rum for fortolkning og dermed for en noget uklar retstilstand.

I det norske udkast til lov om patientrettigheder (august 1997) foreslås en regel svarende til dette lovforslag, idet samtykkekompetencen omfatter myndige og mindreårige efter det fyldte 15. år, med visse undtagelser.

Den islandske lov om patientrettigheder (af 28. maj 1997) indeholder særregler for børn, og der arbejdes med 2 aldersgrænser: 12 år og 16 år.

I international sammenhæng har børns forhold på området også påkaldt sig opmærksomhed.

Af Europarådets konvention om menneskerettigheder og biomedicin fremgår det af artikel 6, stk. 2, at medicinske indgreb kan foretages på mindreårige, der ikke har juridisk myndighed til at give deres samtykke, såfremt en repræsentant for denne person (typisk forældremyndighedens indehaver) har givet bemyndi-

gelse, samt at mindreåriges synspunkter skal betragtes som en stadig mere afgørende faktor, jo ældre de er, og jo bedre deres dømmekraft er.

FN's Konvention om barnets rettigheder indeholder i artikel 12 en bestemmelse om, at et barn skal have mulighed for at udforme og udtrykke sine synspunkter vedrørende alle forhold, der vedrører barnet, ligesom barnets synspunkter skal tillægges vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Udformningen af § 8 svarer til den bestemmelse, der var indeholdt i det tidligere udkast til lovforslag om patientrettigheder, der var sendt til høring i begyndelsen af 1996. Det store flertal af de hørte gav deres tilslutning til bestemmelsen. Enkelte patientorganisationer gav udtryk for betænkelighed ved, at man tillagde den unge, der er fyldt 15 år, enekompetence, især i tilfælde af alvorlige langvarige - eventuelt kroniske - sygdomme. Nogle af de hørte gjorde opmærksom på, at forholdet mellem den unges selvbestemmelsesret og forældremyndighedsindehaverens omsorgspligt ikke var tilstrækkeligt afklaret. Hørings svarenes bemærkninger er der taget højde for i lovforslagets udformning af § 8 og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen i lovforslagets § 8 omhandler, hvorledes mindreårige er stillet med hensyn til at afgive informeret samtykke til behandling m.v. Ved mindreårige forstås børn og unge under 18 år.

Unge under 18 år har i vidt omfang, afhængig af deres udvikling og sygdommens karakter, fuld forståelse for behandlingssituationer. Dette bør der i patientretten tages højde for. Man kunne vælge blot som hidtil at fastslå, at unge under 18 år skal inddrages i beslutningsprocessen om behandling i det omfang, deres udvikling og sygdommens karakter begrunder dette. Det anses imidlertid for mere rimeligt at fastlægge de unges rettigheder mere præcist i loven ved at indføre en 15-års-grænse. Denne aldersgrænse kendes også fra anden lovgivning, f.eks. fra bistandslovens §§ 33-35 (med virkning fra 1. juli 1998 §§ 38-40 i lov om social service), hvorefter en ung, der er fyldt 15 år, sammen med forældremyndighedens indehaver skal give samtykke til iværksættelse af undersøgelse af samt anbringelse af den unge uden for hjemmet. Efter § 20 i lov om forældremyndighed og samvær kan en ung, der er fyldt 15 år, selv ophæve arbejdsaftaler og påtage sig arbejde af lignende art, medmindre andet bestemmes af forældremyndighedens indehaver.

Efter lovforslaget vil den unge, der er fyldt 15 år, som hovedregel selv afgive informeret samtykke til behandling m.v. Da den pågældende stadig som mindreårig er under forældremyndighed, skal indehave-